

Misstänkt konkurrensbegränsande samarbete – färg- och byggprodukter

Saken

Misstänkt konkurrensbegränsande samarbete enligt 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) och artikel 101 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

Beslut

Konkurrensverket kommer inte att utreda saken ytterligare. Ärendet avslutas.

Konkurrensverkets utredning i ärendet

Ärendet inleddes efter att Konkurrensverket fått del av korrespondens mellan Jotun Sverige AB (Jotun) och flera andra företag som gav upphov till misstanke om att företagen överträtt förbuden mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579), KL, och artikel 101 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, FEUF, genom utbyte av information eller försök till samordning i form av bojkott. Dessa andra företag var bland annat Flügger Sweden AB (Flügger), AkzoNobel Decorative Coatings AB, Tikkurila Sverige AB, Teknos AB, DAW Nordic AB, Sigma Färg AB, Knauf Danogips GmbH, Norgips Svenska AB, James Hardie Europé GmbH filial Sweden, Bostik AB, Dana Lim A/S och Saint Gobain Sweden AB (inklusive Gyproc).

Konkurrensverket har ålagt samtliga ovannämnda företag att tillhandahålla uppgifter. Konkurrensverket har även skickat ålägganden till följande företag som administrerar bedömningssystem, BASTAonline AB (Basta), Byggvarubedömningen BVB Service AB (Byggvarubedömningen) och SundaHus i Linköping AB (SundaHus), samt till branschorganisationen Sveriges Färg och Lim företagare (SVEFF), i syfte att utreda omständigheterna kring de aktuella mejlkorrespondenserna och få information om bedömningssystemen och företagens roll på marknaden.

Företagen som nåddes av korrespondensen bedriver verksamheter som huvudsakligen består av tillverkning och återförsäljning av färg- och byggprodukter. Företagens kunder ställer i regel krav på att produkterna ska uppfylla kraven enligt och vara registrerade i ett specifikt bedömningssystem. Olika kunder tillämpar olika bedömningssystem, varför en leverantör måste registrera sina produkter i olika system för att vara säker på att kunna lämna anbud i de olika upphandlingarna. Det finns tre huvudsakliga bedömningssystem

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Ringvägen 100
Telefon 08-700 16 00
konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se

på marknaden, för att kvalificera och bedöma produkter utifrån ett miljö- och hållbarhetsperspektiv. Dessa är Basta, Byggvarubedömningen och SundaHus.

Basta bedömer produkter huvudsakligen utifrån kemiskt innehåll. I Basta registrerar och kvalificerar företagen själva sina produkter utifrån Bastas kriterier. Registreringarna i systemet tredjepartsgranskas regelbundet. Företag betalar en årsavgift för att kunna registrera sina produkter i Basta. Byggvarubedömningen bedömer produkter huvudsakligen utifrån kemiskt innehåll, livscykelanalys och social hållbarhet. SundaHus bedömer produkter huvudsakligen utifrån kemiskt innehåll och applicerar ett livscykelräkneblad. Vid registrering i Byggvarubedömningen och SundaHus skickar företagen in ett underlag för respektive produkt. Byggvarubedömningen registrerar och kvalificerar sedan produkten med hjälp av inhyrda konsulter och SundaHus med hjälp av företagets kemister. Företag som registrerar produkter i Byggvarubedömningen och SundaHus betalar en avgift per bedömd produkt. Registrering av produkter i bedömningssystemen sker löpande under året och det är vanligt att företag registrerar sina produkter i flera bedömningssystem.

Konkurrensverkets misstanke grundade sig på mejlkorrespondens som ägde rum den 4 december 2019 respektive den 17 januari 2020. Vid båda tillfällena initierades mejlkorrespondansen av Jotun. Jotun och mottagarna av mejlen är medlemmar i branschrådet Yrkesmässig Behandling av Gipsskivor (YBG) och det var till den gruppen mejlen skickades. Mejlen från Jotun och korrespondensen som följde på dessa, refererade till att branschorganisationen SVEFF gått ut med en rekommendation till sina medlemmar under hösten 2019 om att de borde ansluta sig till och registrera sina produkter i Basta. Bakgrunden till rekommendationen var att SVEFF ansåg att Basta var det system på den svenska marknaden som bäst uppfyller de kriterier som ett bedömningssystem bör uppfylla. Rekommendationen uppfattades av i vart fall ett av företagen som att medlemmarna i SVEFF hade bestämt att i fortsättningen inte registrera produkter i Byggvarubedömningen och SundaHus.

Det har framkommit under utredningen att flera av företagen som mottog mejlen från Jotun har delat Jotuns kritiska syn på registrering i Byggvarubedömningen och SundaHus vid sidan av Basta, och på andra sätt uttryckt sin syn på användningen av olika bedömningssystem. Mejlväxlingen som inleddes av Jotun den 4 december 2019 besvarades av flera företag. I mejlväxlingen delade företagen sina åsikter kring vilka bedömningssystem man bör använda. Det uttalades även att färgbranschen bör enas om att välja Basta och att företagen i kontakt med kunder bör sätta ner foten mot användningen av andra system.

I mejlet från Jotun den 17 januari 2020 tog Jotun tydligt ställning för användningen av Basta framför de två andra bedömningssystemen. Jotun bifogade även sin interna policy där det framgick att Jotun beslutat att använda Basta, vilket Jotun i första hand avsåg att hänvisa kunderna till framöver vid

förfrågningar om registrering i andra system. Jotuns mejl skulle kunna uppfattas som att Jotun förespråkade att företagen borde enas om ett gemensamt agerande gällande bedömningssystemen och en uppmaning till övriga företag att använda samma system som Jotun valt att använda sig av och motstå kundernas krav på registrering i andra system.

Flügger reagerade på Jotuns mejl den 17 januari 2020 med att kort därefter, och efter att ha samrått med externt ombud, tydligt ta avstånd från budskapet i mejlet som de uppfattade som en uppmaning till samordning av företagets agerande och som de menade hade karaktären av kartellbildning i strid med konkurrensreglerna. Ytterligare några större företag meddelade därefter att också de tog avstånd från Jotuns uppmaning och avböjde fortsatta diskussioner i frågan. Utöver dessa avståndstaganden meddelade även ordföranden för YBG att han såg det som sin uppgift i egenskap av ordförande att sätta stopp för ytterligare diskussioner i frågan. Övriga företag som mottagit mejlet valde att inte svara.

Av utredningen har inte framkommit att något av företagen skulle ha ändrat sitt agerande vad gäller registrering av produkter i de olika bedömningssystemen med anledning av mejlkorrespondensen.

Skäl för beslutet

Utgångspunkten i konkurrensreglerna är att företag ska agera självständigt på marknaden. Ett avtal eller samordnat förfarande som har till syfte eller får till resultat att hindra, begränsa eller snedvrider konkurrensen på ett märkbart sätt är förbjudet enligt 2 kap. 1 § KL och artikel 101 FEUF.

Konkurrensverket har utrett om företagen har överträtt förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete genom att avtala eller samordna sig om kollektiv bojkott av vissa bedömningssystem eller genom att utbyta strategisk information. Överenskommelser om kollektiv bojkott och informationsutbyte mellan konkurrenter som är ägnat att undanröja osäkerheten om hur företagen har för avsikt att agera, är förfaranden som kan utgöra allvarliga överträdelser av konkurrensreglerna. Ett företag som har fått sådan strategisk information från en konkurrent antas ha accepterat informationen och anpassat sitt marknadsbeteende i enlighet därmed om det inte klart uttalar att det inte vill ha sådan information.

Mejlkorrespondensen om bedömningssystemen inleddes den 4 december 2019. Några av företagen uttalade sig då om sina framtida avsikter gällande användandet av olika bedömningssystem. Andra uttryckte sig positivt till att nå ett samförstånd kring registrering av produkter och bemötande av kunder i frågor om bedömningssystem. Mejlkorrespondensen fortsatte den 17 januari 2020, då Jotun kommunicerade sitt tydliga ställningstagande att inte använda vissa bedömningssystem framöver.

Eftersom informationen som delats vid de båda tillfällena avsåg företagens framtida agerande på marknaden skulle det kunna anses vara fråga om strategisk information som inte är tillåten att dela med konkurrenter. Mejlväxlingarna kan även tolkas som att företagen försökte uppmuntra varandra till bojkott av vissa bedömningssystem.

Ett agerande som innebär att företag avslöjar för sina konkurrenter hur de ser på omständigheter som utgör konkurrensparametrar och informerar om hur de avser att agera i framtiden, samt uppmanar konkurrenterna att agera på samma sätt, är något som typiskt sett anses mycket allvarligt ur konkurrenshänseende.

I det aktuella fallet har Jotun nått ut till konkurrerande företag i vad som verkar vara i avsikt att samordna företagens agerande på marknaden. Vissa företag har också inledningsvis varit positivt inställda till detta och låtit förstå att de delar Jotuns uppfattning. Mejlkorrespondensen den 4 december 2019 och den 17 januari 2020 hade därför kunnat leda till en konkurrensbegränsande samordning mellan företagen avseende hur de skulle registrera sina produkter. Emellertid tycks agerandet i detta fall inte ha lett till att någon otillåten samordning har kommit till stånd på grund av att Flügger snabbt och tydligt tagit avstånd från agerandet och tydliggjort att de ansåg att Jotuns mejl var i strid med konkurrensreglerna, samt att Flüggers avståndstagande därefter följdes av flera andra företag.

De företag som underlät att själva ta avstånd kan dock anses ha accepterat informationen. Men även om inte alla företag som fått del av Jotuns mejl och den efterföljande korrespondensen uttryckligen har tagit avstånd finner Konkurrensverket att de tydliga avståndstagandena som faktiskt gjordes måste antas ha avsevärt minskat risken för att företagen skulle ha samordnat sina beteenden. Detta särskilt mot bakgrund av att ordföranden i sitt avståndstagande gjorde sig till talesperson för samtliga medlemmar i YBG.

Mot denna bakgrund finner Konkurrensverket att det saknas skäl att fortsätta utreda ärendet. Med hänsyn till detta och de omständigheter som redogjorts för ovan saknas anledning att fastställa om det förekommit en otillåten samordning innebärande bojkott eller om informationen som utbyts varit strategisk.

Konkurrensverkets beslut att inte utreda ärendet vidare innebär inte ett ställningstagande till om förfarandet strider mot konkurrensreglerna.

Beslutet kan inte överklagas/särskild talan

Konkurrensverkets beslut kan inte överklagas (7 kap. 1 § KL).

Enligt 3 kap. 2 § KL kan däremot ett företag som berörs av förfarandet på egen hand väcka talan vid domstol för att få saken prövad (särskild talan). Talan väcks genom ansökan om stämning vid Patent- och marknadsdomstolen.

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit sakkunniga Ida Sundström Patel.

Rikard Jermsten

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats.

Kopia

Jotun Sverige AB
Flügger Sweden AB
AkzoNobel Decorative Coatings AB
Tikkurila Sverige AB
Teknos AB
DAW Nordic AB
Sigma Färg AB
Knauf Danogips GmbH
Norgips Svenska AB
James Hardie Europé GmbH filial Sweden
Bostik AB
Dana Lim A/S
Saint-Gobain Sweden AB